

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Назва курсу	Актуальні проблеми історико-правових досліджень
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма здобуття освіти	Очна (денна), заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS
Мова викладання	українська
Викладач (-і)	Скоморовський Віталій Богданович
Профайл викладача (-ів)	https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/spivrobitniki/skomorovskij-vitalij-bogdanovich
Контактний телефон	(+38 044) 455-57-13
E-mail	SkomorovskyVB@krok.edu.ua
Консультації	Онлайн консультації: кожної п'ятниці з 16.25 по 17.45

https://teams.microsoft.com/join/19%3ameeting_NzBjNmJIYzgtYTc1Yy00MTA4LWI1MjktMzZkMDdkNjQyNTkz%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22cf94ad9d-2983-43f5-9909-722602ea2165%22%2c%22Oid%22%3a%22623fddbd-34b6-4ffa-9ad3-e01ef65f1aa3%22%7d

1. Коротка анотація до курсу.

Дисципліна «Актуальні проблеми історико-правових досліджень» входить до переліку вибірових дисциплін з навчання аспіранта за спеціальністю «Право». Дисципліна направлена на забезпечення професійного та особистісного розвитку аспіранта, покликана сформувати висококваліфікованого правника, що здатний до усвідомлення проблем трансформації, реалізації та вдосконалення сучасного права.

Основною метою дисципліни є формування в аспірантів сучасної системи знань про актуальні проблеми історії держави і права та історії політико-правових учень. Важливим завданням є також формування ґрунтовних знань в аспірантів щодо концептуальних питань історичного розвитку держави і права, здатностей самостійного аналізу джерел права та належним чином використання набутих кваліфікацій як інструментарію для вирішення проблем юридичної науки на сучасному етапі.

Навчальна дисципліна покликана ознайомити здобувачів з основними проблемами сучасних наукових досліджень у сфері історії держави і права, а також історії політико-правових учень з виробленням власної позиції щодо питань розвитку та трансформації держави і права, специфіки праворозуміння у різні історичні проміжки часу.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен **знати**:

- сучасні підходи щодо визначення завдань та методології історико-правових досліджень,
- методику пошуку і опрацювання джерельної бази історико-правового дослідження, належним чином оволодіти основними аспектами юридичного джерелознавства та юридичної біографістики,
- специфіку становлення юридичної освіти та науки,
- основні тенденції у підходах до вивчення державно-правових явищ.

Здобувач повинен **вміти**:

- виокремлювати проблематику сучасної історіографії історико-правової науки,
- застосовувати комплексні підходи щодо історико-правових праць,
- самостійно здійснювати збір, обробку, аналіз та інтерпретацію джерел з історико-правової проблематики.

2. Результати навчання

ІК Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі права професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

Результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефаківцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

РН05. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

РН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

3. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин		
	денна	заочна	дистанційна
Загальна кількість годин, кредитів / форманавчання			
лекції	14	14	-
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16	16	-

самостійна робота	60	60	-
-------------------	----	----	---

4. Пререквізити – Здобувачі освіти доктора філософії повинні мати базові знання з історії держави і права України, історії політико-правових учень.

5. Технічне й програмне забезпечення /обладнання: частина навчальних занять проходить з використанням проєктору, доступ до інтернет-мережі, засоби електронного забезпечення навчання MS Teams, Moodle.

6 Політика курсу – студенти мають дотримуватись кодексу академічної доброчесності: https://www.krok.edu.ua/download/nakazi/2018-10-18_kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf

У разі проведення занять в он-лайн форматі, здобувач має під'єднатись до навчальної платформи де буде проводитись заняття. Заходити на навчальну платформу (Teams) виключно під своїм реальним прізвищем. Під час занять з використанням онлайн платформи MS Teams камера має бути увімкненою протягом всього заняття, мікрофон включається за потреби під час відповідей/запитань. У разі відсутності можливості включати камеру, студент має повідомити викладача та отримати дозвіл бути присутнім з вимкненою камерою. В разі непід'єнання та відсутності реакції здобувача на звернення викладача до нього особисто, здобувач вважається відсутнім на занятті.

7. Програма освітнього компоненту

Програма навчальної дисципліни сприяє усвідомленню аспірантами ключових елементів предметного поля історико-правових досліджень, зокрема в частині становлення та розвитку окремих галузей матеріального та процесуального права, відображення становлення та розвитку вітчизняної правової системи, історії взаємовпливу права та інших соціальних явищ, як важливих чинників трансформації суспільства.

Розділ 1. Предмет, мета, завдання і методологія історико-правових досліджень, методичні підходи щодо виявлення та опрацювання джерел історико-правового дослідження, особливості становлення юридичної освіти і науки.

Тема 1. Предмет, мета, завдання і методологія історико-правових досліджень.

1. Предмет, мета і завдання курсу «Актуальні проблеми історико-правових досліджень».
2. Методологічні засади проведення історико-правових досліджень.
3. Специфіка періодизації історії державо- і правотворення.

Тема 2. Методичні підходи щодо виявлення та опрацювання джерел

історико-правового дослідження.

1. Визначення і класифікація джерел історико-правового дослідження.
2. Методика опрацювання джерел історико-правового дослідження.
3. Юридична біографістика та юридичні аспекти біографічних досліджень.
4. Юридичне джерелознавство в історії права.

Тема 3. Особливості становлення юридичної освіти і науки.

1. Юридична наука в античний період.
2. Становлення юриспруденції в період Київської Русі.
3. Розвиток юридичної науки в українських землях Литовсько-польського періоду.
4. Юридична освіта в Україні у складі Австро-Угорської та Російської імперій.
5. Розвиток юридичної науки та освіти в Україні періоду національно-визвольних змагань початку ХХ ст.
6. Специфіка української юриспруденції радянського періоду.
7. Характерні риси сучасної юридичної науки та освіти в Україні

Розділ 2. Актуальні питання дослідження державо- і правотворення України та зарубіжних країн, сучасні підходи до історико-правового вивчення політико-правових учень, особливості історіографії історико-правової науки на сучасному етапі.

Тема 4. Актуальні питання дослідження державо- і правотворення України та зарубіжних країн.

1. Держава і право Стародавнього світу. Виникнення держави в країнах Стародавнього Сходу та античного світу.
2. Держава і право Середніх віків. Ранньофеодальна монархія. Станово-представницька монархія. Абсолютна монархія.
3. Держава і право Нового часу. Виникнення буржуазної держави і права. Розвиток буржуазної держави та права до початку ХХ ст.
4. Держава і право Новітнього часу. Основні зміни в праві у ХХ ст.

Тема 5. Сучасні підходи до історико-правового вивчення політико-правових учень.

1. Загальна характеристика основних напрямів політико-правової думки.
2. Правова теорія в історії права. Види правових теорій та їх періодизація.
3. Соціологічний напрям в юриспруденції.

Тема 6. Історіографія історико-правової науки на сучасному етапі.

1. Поняття «Юридична історіографія» та її роль в сучасній юридичній науці.
2. Проблематика історико-правової науки в працях сучасних українських вчених.

3. Новітні підходи до методології пізнання української історико-правової дійсності.

8. Схема курсу

Загальна кількість годин	Тема	Вид заняття, розподіл годин	Джерела	Завдання, год.	Термін виконання
2	Тема 1. Предмет, мета, завдання і методологія історико-правових досліджень	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 1	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 2. Методичні підходи щодо виявлення та опрацювання джерел історико-правового дослідження	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 2	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 3. Особливості становлення юридичної освіти і науки	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 3	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
4	Тема 4. Актуальні питання дослідження державо- і правотворення України та зарубіжних країн	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		

4	Семінар за темою лекції № 4	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 5. Сучасні підходи до історико-правового вивчення політико-правових учень	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
2	Семінар за темою лекції № 5	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
2	Тема 6. Історіографія історико-правової науки на сучасному етапі	Лекція	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		
4	Семінар за темою лекції № 6	Семінарське заняття	Базова та додаткова література, інтернет-ресурси	6	1 тиждень
	д/залік		Базова та додаткова література, інтернет-ресурси		

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, мета, завдання і методологія історико-правових досліджень	2
2	Методичні підходи щодо виявлення та опрацювання джерел історико-правового дослідження	2
3	Особливості становлення юридичної освіти і науки	2
4	Актуальні питання дослідження державо- і правотворення України та зарубіжних країн	4
5	Сучасні підходи до історико-правового вивчення політико-правових учень	2
6	Історіографія історико-правової науки на сучасному етапі	4
	Разом	16

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Для даної дисципліни не передбачено	

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Для даної дисципліни не передбачено	

12. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, мета, завдання і методологія історико-правових досліджень	10
2	Методичні підходи щодо виявлення та опрацювання джерел історико-правового дослідження	10
3	Особливості становлення юридичної освіти і науки	10
4	Актуальні питання дослідження державо- і правотворення України та зарубіжних країн	10
5	Сучасні підходи до історико-правового вивчення політико-правових учень	10
6	Історіографія історико-правової науки на сучасному етапі	10
	Разом	60

13. Індивідуальні завдання

Якщо в межах часу самостійної роботи студентів передбачається виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (навчального проекту) до окремого розділу, теми або дисципліни в цілому:

Зміст індивідуального навчально-дослідного завдання (навчального проекту)	Рекомендований час (години)
Не передбачено	

14. Методи навчання

Фундаментальні принципи дисципліни «Актуальні проблеми історико-правових досліджень» ґрунтуються на узагальнюючих, філософських положеннях, що відбивають найсуттєвіші властивості об'єктивної дійсності й свідомості з урахуванням досвіду, набутого в процесі пізнавальної діяльності людини. До них належать принципи: діалектики, що відображають взаємозумовлений і суперечливий розвиток явищ дійсності; детермінізму – об'єктивної причинної зумовленості явищ; ізоморфізму – відношень об'єктів, що

відбивають тотожність їх будови та ін. Змістова інтерпретація цих принципів варіюється відповідно до специфіки досліджуваного матеріалу.

15. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться для оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни (семестровий контроль) або відокремлених за робочим навчальним планом модулів.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю:

- фронтальне та індивідуальне опитування,
- вирішення ситуативних задач,
- розв'язання тестових завдань.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми модульного (проміжного) контролю:

- контрольна робота,
- тестування,
- виконання контрольних завдань.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: екзамен.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою Університету (0-100, з урахуванням необов'язкових завдань – 120 балів) та національною шкалою.

16.1. Схема нарахування балів з дисципліни

Види та зміст обов'язкових завдань	Максимальна оцінка	Примітки
Відповідь на семінарському занятті	5 (за кожне заняття)	
Виконання контрольних робіт	20	
Розв'язання тестових завдань	5 (за розв'язане завдання)	
Разом:	100	

Відповіді на семінарських заняттях, виконання тестових завдань – 60 балів, екзамен – 40 балів. Максимальний бал за виконання необов'язкових завдань – 20.

16.2. Умови нарахування балів

Критерії розроблені для переліку базових спеціальних компетенцій.

90 балів та вище виставляють за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач. **100** балів можуть бути виставлені за виконання обов'язкових завдань; **120** балів – за додаткові необов'язкові завдання з тематики дисципліни.

70-89 балів виставляють за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які можуть містити неточності; за вміння аналізувати отриману інформацію та пропонувати нестандартні рішення, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних нестандартних задач, вміння аналізувати явища та пропонувати оригінальні рішення; мають місце окремі помилки.

50-69 балів виставляють за посередні знання навчального матеріалу, його розуміння, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання стандартних практичних задач, не завжди аргументовані відповіді; має місце значна кількість недоліків, у тому числі неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь задовольняє мінімальному позитивному рівню.

00-49 балів виставляють за відтворення обмеженої частини навчального матеріалу; при цьому – невміння його пояснити та вирішувати стандартні практичні задачі навіть за допомогою викладача; мають місце безсистемні фрагментарні знання навчального матеріалу, або їх відсутність; потребує повторного вивчення матеріалу. При іншому наборі компетенцій і результатів навчальної дисципліни зміст критеріїв може бути іншим.

16.3. Критерії підсумкового оцінювання

Проміжок за накопичувальною шкалою Університету	Оцінка чотирибальною національною шкалою
90 та вище	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

17. Методичне забезпечення

До уваги аспірантів: усі навчально-методичні матеріали (плани лекцій, презентації, завдання/задачі/ситуаційні вправи тощо) подані в Moodle <https://dist.krok.edu.ua/course/view.php?id=3126>

18. Рекомендована література

Базова

1. Француз А.Й., Аронов Я. Загальна характеристика законодавства та норми, які мають вплив на формування професійної культури юриста. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2016. Вип. 22. С. 18-22. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/4131>
2. Скоморовський В.Б., Гдичинський В.Б. Предметно-дисциплінарний характер емпірично-теоретичного компоненту правових парадигм у правотворчості. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Том 1. С. 41-44. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/5577>
3. Скоморовський В.Б., Якименко С.О. Проблеми законотворчого процесу в Україні, удосконалення та підвищення правової культури учасників законотворчого процесу в Україні. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2020. Вип. 39. С. 13-22. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/4973>
4. Скоморовський В.Б., Лисенко О. В. Механізм реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: досвід зарубіжних країн. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2018. Вип. 33. С. 17-21. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/2940>

Допоміжна

1. Андрусяк Т. Г. До питання про українську правову думку та наступність української державності. *Правова держава*. 2017. Вип. 28. С. 27-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2017_28_6
2. Бойко І. Генеза та сутність української національної ідеї: державно-правовий аспект. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2024. Випуск 78. С. 23–39. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/12267>
3. Усенко І. Б. Українська історико-правова наука на початку ХХІ ст.: здобутки та перспективи. *Правова держава*. Вип. 25, 2014. С. 44–65. URL: <https://pravova-derzhava.org/pravova-derjava-issue-25-2014>

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Юридичні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html
3. Правовий портал «Ліга: закон» – <http://www.ligazakon.ua>

ПОСИЛАННЯ НА Dspace

<https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/3510>

КОМУНІКАЦІЇ

1. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є **Moodle**. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу.

2. Електронне забезпечення навчання (**Moodle**):

» Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: dist.center@krok.edu.ua

» Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проектів розміщені на платформі Moodle: <https://dist.krok.edu.ua/course/view.php?id=3126>.

» Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

3. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу dist.center@krok.edu.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.
4. Для проведення он-лайн лекцій, семінарських, практичних занять використовується платформа **MS Teams**. Увійдіть за допомогою свого імені користувача і пароля Office 365.
5. З розкладом занять можливо ознайомитись:

<https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdili/strukturni/studentskij-ofis/rozklad>

У разі виникнення проблем з відображенням розкладу, прохання використовувати альтернативні інформаційні ресурси:

» мобільний додаток [Telegram Bot «КРОК – віртуальний помічник»](#) або contact@krok_timetable_bot

» інформаційний портал: [кабінет студента](#) / [кабінет викладача](#)

Графіки консультацій викладачів Університету «КРОК» знаходяться [у персональному кабінеті](#) студента.

Для цього Вам потрібно обов'язково авторизуватись в системі Office 365.

У разі виникнення запитань щодо входу у Ваш кабінет, пишіть на адресу support@krok.edu.ua

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень (корпоративна пошта університету «Крок» викладача курсу). Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором кафедри теорії та історії держави і права, д.ю.н., проф. Скоморовським В. Б.

Ухвалено кафедрою теорії та історії держави і права (протокол № 1 від 29.08.2024 р.)